

συνέντευξη

Συνέντευξη στον
Μιχάλη Παπαγεωργίου

Κάποιοι απολαμβάνουν τη ζωή και άλλοι απλά την αντέχουν, εμείς αντίθετα την πολεμάμε.

Ρήση των Ούρκα από τη Σιβηρία

ΝΟΡ Πέρα από τον νόμο. Αυτός είναι ο τίτλος του νέου μυθιστορήματος της Σοφίας Νικολαΐδου, μιας από τις κορυφαίες Ελληνίδες συγγραφείς της γενιάς μας. Κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Μεταίχμιο» και πρόκειται για ένα κοινωνικοπολιτικό δράμα με έντονη αστυνομική θεσσαλονικιώτικη ομίχλη. Οι Vory V Zakone είναι μια εγκληματική οργάνωση που απλώθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο. Όταν η Σοβιετική Ένωση έσπασε σε κομμάτια, στη Μόσχα οι Βόρι έγιναν οι νέοι Ρομανόφ. Έχτισαν μια αυτοκρατορία με γερανούς, πετρελαιοπηγές και καλάνισκοφ. Όταν ο Πατερούλης της φατρίας αποφασίζει να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους στη Θεσσαλονίκη, η Ασφάλεια της πόλης αρχίζει δουλειά. Μια ομάδα αστυνομικών τους καταδιώκει.

Έχοντας μια εμμονή με τους κώδικες τιμής της συγκεκριμένης οργάνωσης, έχοντας στο νου το Eastern Promises του Κρόνεμπεργκ και την στυλιζαρισμένη βία του Τζον Γουίκ, ανυπομονούσα να διαβάσω πως αυτά τα καλόπαιδα με τα τατουάζ και τη θλιμμένη βότκα στο αίμα θέλησαν να διακορεύσουν τη νύμφη του Θερμαϊκού. Το αποτέλεσμα δικαιώσε τις προσδοκίες μου και οι ερωτήσεις στη συγγραφέα ήταν αναπόφευκτες.

Θα είχες αντίρρηση αν πρότειναν το μυθιστόρημά σου ως crime; Στα δικά μου μάτια τουλάχιστον ακολουθεί όλες τις διαδρομές ενός τσίλικου αστυνομικού μυθιστορήματος.

Γιατί όχι; Κάποιοι θα το διαβάσουν σαν αστυνομικό, όπως το λες. Άλλοι θα το διαβάσουν σαν αποκάλυψη των σχέσεων ανάμεσα στις εγκληματικές οργανώσεις, το χρήμα, την εξουσία, την πολιτική, άλλοι σαν μια σπουδή στο έγκλημα, τους θύτες και τα θύματα, που δεν είναι πάντα ξεκάθαρο πού στέκονται, άλλοι σαν μια περιπέτεια με γρήγορο ρυθμό και χαρακτήρες που στροβιλίζονται σε έναν κόσμο που βράζει. Όλοι θα έχουν δικίο! Κάθε αναγνώστης ερμηνεύει το βιβλίο με τα δικά του κλειδιά – και ευτυχώς.

Διαβάζοντας για τις επιρροές και τις πληροφορίες που μάζεψες ως προσάναμμα της δημιουργικής σου φλόγας, τι σου έκανε εντύπωση στη διακλάδωση των Βόρι στην Ευρώπη; Σε τι διαφέρουν βασικά από άλλες εγκληματικές οργανώσεις;

Ελπίζω ότι αυτό είναι κάτι που απαντά το ίδιο το μυθιστόρημα. Οι Βόρι ξεκίνησαν στα γκούλαγκ επί Στάλιν, τότε ήταν η αντίσταση στο καθεστώς. Ένας Ιταλός μαφιόζος είχε πει κάποτε (και γράφτηκε στους New York Times): «Εμείς όταν είχαμε πρόβλημα με κάποιον τον σκοτώναμε. Οι Βόρι είναι τρελοί. Σκοτώνουν και όλη του την οικογένεια». Από την άλλη μεριά υπάρχει στο μυθιστόρημα η σκέψη ενός Βόρι «θα τον σκότωνε πρώτα, οι Βόρι δεν είναι άκαρδοι, δεν είναι Ιταλοί. Δεν πιετούν ανθρώπους ζωντα-

Η ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΟ ΝΕΟ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟ

ΣΟΦΙΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

Σκίζοντας το βίαιο παραπέτασμα

νούς στη θάλασσα». Αυτό που τους ξεχωρίζει, νομίζω, είναι ο κώδικας τιμής τους: ποτέ δεν κλέβεις φτωχό, ποτέ δεν σκοτώνεις αθώο, ποτέ δεν συνεργάζεσαι με το κράτος, ποτέ δεν κάνεις παιδιά. Όρκοι που πατιούνται στο μυθιστόρημα, γιατί σ' αυτόν τον αέναο πόλεμο ανάμεσα στους κακοποιούς και τους διώκτες τους η νίκη είναι το παν.

Τατουάζ-γαλόνια, ιερότητα στα σύμβολα θρησκείας, σεβασμός στα ΑΜΕΑ τα οποία αποκαλούν «αγαπημένους του Θεού». Κρύβει έναν βαθμό συγκίνησης αυτός ο αναθεματισμένος Κώδικας Τιμής;

Νομίζω πως μόνο αν βουτήξει κανείς βαθιά, αν προσπαθήσει να καταλάβει, μόνο τότε μπορεί να γράψει μυθιστόρημα. Όταν βυθιζόμαστε στην ανάγνωση, μπορούμε να περάσουμε μέσα από τη φωτιά χωρίς να καούμε. Γιατί αυτό κάνει η λογοτεχνία, τουλάχιστον αυτό κάνει η λογοτεχνία που αγαπώ να διαβάζω. Μας παίρνει από το χέρι και μας πηγαίνει σε μέρη που δύσκολα μπορούμε να πάμε, προσφέρει εμπειρία που δύσκολα μπορούμε να αποκτήσουμε. «Να κλέβεις τον φτωχό είναι ατιμία. Το κράτος κλέβει τους φτωχούς, όχι οι Βόρι» λέει ένας ήρωας στο βιβλίο. Κώδικας τιμής λοιπόν: τόσο για τους Βόρι, όσο και για τους Ασφαλίτες που τους κυνηγούν.

Αλλάζεις πίστες ανάμεσα στη Θεοσαλονίκη και στη Ρωσία γρήγορα και συμπυκνωμένα παρουσιάζοντας μια δράκα ηρώων που περιβάλλεις με αγάπη και δίνεις έστω και με λίγες λέξεις σημασία στο οικογενειακό περιβάλλον. Γιατί;

Γιατί ό,τι και να κάνουμε, στο τέλος γυρνάμε στο σπίτι. Στην παιδική μας ηλικία. Πώς να καταλάβεις τους ήρωες, αν δεν μπεις βαθιά μες στη ζωή τους; Στα φαγητά που έτρωγαν, στη μάνα που είχαν, στις στιγμές που τους διαμόρφωσαν; Όλοι οι ήρωες του μυθιστορήματος έχουν μια ζωή και αυτό είναι που δημιουργεί -και εντείνει- τον στροβιλισμό μεταξύ τους. Στο μυαλό τον βιβλίου καλοί και κακοί δεν χωρίζονται με το μαχαίρι. Αν δεν τους καταλάβουμε, αν δεν μπορούμε στο μυαλό και την καρδιά τους, πώς θα νιώσουμε;

Κατά πόσο θέλπες να κρατήσεις τις σκηνές βίας σε ένα απαλό μινόρε; Ποια είναι η «πραγματική» βία που είχες στο μυαλό σου;

Δεν είναι ένα σπλάτερ μυθιστόρημα – κι αυτό είναι μια αφηγηματική επιλογή.

Αρκετό αίμα βλέπουμε στα δελτία ειδήσεων και στα βιντεοπαλινδία. Αυτό δημιουργεί σιγά σιγά ανοσία. Όσο οι εικόνες της βίας επαναλαμβάνονται, τόσο χάνουν την έντασή τους. Καμιά φορά η ατμόσφαιρα, ο υπαινιγμός και οι λίγες δραστικές λέξεις σε βάζουν πιο βαθιά στην ιστορία. Αν θέλει να δει κανείς ποτάμια αίματος, μπορεί να αναζητήσει τα εγκλήματα στα πρωτοσέλιδα, στα δελτία αλλά και στα αρχεία της FSB (της παλιάς KGB). Εδώ δεν έχουμε μια μελέτη, έχουμε ένα μυθιστόρημα. Χρειάστηκε να τα διαβάσω όλα αυτά, να μελετήσω χρόνια τα αρχεία και τις πηγές, και ύστερα να τα αφήσω πίσω μου, για να γράψω το μυθιστόρημα όσο πιο πειστικά μπορούσα.

Το φινάλε είναι μια μακρά υποσημείωση πάνω στο «πέρα από τον νόμο» του τίτλου του μυθιστορήματος. Το γράφεις σχεδόν κωμικά αναπόφευκτα. Τελικά, money talks, bullshit walks;

Money makes the world go round (που λέει και το τραγούδι που κυκλοφορεί στο μυθιστόρημα). Ή αλλιώς (χρησιμοποιώ και πάλι έναν τίτλο κεφαλαίου από το βιβλίο): «Στην ερώτησή σου, η απάντηση είναι: λεφτά, λεφτά, λεφτά».

Σκιαγραφώντας τον δημοσιογράφο Λεβ Σιντόροφ στο βιβλίο σου κάνεις και ένα τρισάγιο στην έντυπη δημοσιογραφία που οδηγείται σε ένα νεκροταφείο ελεφάντων. Πώς ενημερώνεσαι σε τούτο τον νέο ψηφιακό κόσμο; Προλαβαίνεις ή το σκρολόρισμα σου έχει δημιουργήσει τενοντίτιδα; Τι συμβουλεύεις τους μαθητές που διδάσκεις στο ΑΠΘ;

Ο Λεβ Σιντόροφ ανήκει «στην παλιά φρουρά, στους δημοσιογράφους που μεγάλωσαν με το χαρτί, σε εκείνους που διάβαζαν τα μικρά γράμματα της αρθρογραφίας με γυαλιά προσβυωπίας». Σκρολόρω στις ενημερωτικές ιστοσελίδες κι ενημερώνομαι πρωτίτως ψηφιακά, πώς αλλιώς; Με το χαρτί είναι διαφορετικά: όταν διαβάζω χαρτί, ιδίως όταν διαβάζω βιβλία, κάνει νουχία το κεφάλι μου. Στις φοιτητικές και τους φοιτητές μου στο Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του ΑΠΘ (που μου μαθαίνουν πολλά, ομολογώ), λέω αυτό που πιστεύω: στη δικιά τους γενιά, όσοι εξακολουθούν να διαβάζουν χαρτί, όσοι γνωρίζουν την καταβύθιση που γεννά η έντυπη ανάγνωση θα κάνουν τη διαφορά. Είναι μια δεξιότητα που ελλείπει – κι όμως ανάβει όλα τα φώτα του μυαλού. ☺

VOR V ZAKONE: Έργα και βίαιες ημέρες στην Ελλάδα

Το «Vor V Zakone» δεν είναι απλώς ένας τιμητικός τίτλος, αλλά το όνομα μιας από τις πιο σκληρές μαφιόζικες οργανώσεις παγκοσμίως, η δράση της οποίας ξεκινά από τη Ρωσία, τα Βαλκάνια και την Ελλάδα και φτάνει ως τη Γαλλία και τις ΗΠΑ, με απόλυτη δομή και ιεραρχία, με στενούς δεσμούς, τελετουργικά μύησης και έναν απόλυτο όρκο σιωπής η παραβίαση του οποίου οδηγεί σε ακρωτηριασμούς ή ακόμη και σε θάνατο. Διόλου τυχαίο ότι ο Μπαράκ Ομπάμα κατά τη διάρκεια της θητείας του είχε θέσει ως στόχο την εξάρθρωση της συγκεκριμένης εγκληματικής οργάνωσης. Πολλά μέλη Vor είτε της φατρίας της Τιφλίδας είτε της φατρίας του Κουταΐσι, μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ενωσης, εγκαταστάθηκαν σε διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης, κυρίως σε Ελλάδα, Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία και Γερμανία. Η τελευταία είδηση που συλλέξαμε από το αστυνομικό δελτίο αφορά την εξάρθρωση οργανωμένου κυκλώματος της διαβόητης γεωργιανής μαφίας με την σύλληψη του 42χρονου χρησμένου από το 2004 «Vor», του αρχηγού της δηλαδή, των υπόλοιπων ηγετικών μελών και των εκτελεστικών μελών της οργάνωσης τον περασμένο Οκτώβριο. Αναμένεται και άλλο μελάνι όμως σε στέρνα και ειδήσεις.